ئامېرىكىدىكى «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» دەپ ئاتىلىدىغان خىزمەت ئورۇنلىرى ھەققىدە

ئەركىن سىدىق

2015-يىلى 8-ئاينىڭ 14-كۈنى

بۇ يىل 4-ئاۋغۇست كۈنى بىزنىڭ ئىدارە (ناسا مەركىزى ج پ ل) دە بىر «ئوقۇغۇچى ئىلمىي-تەتقىقات كۆرگەزمىسى» (Student Poster Day) ئۆتكۈزۈلدى. بۇ پائالىيەتتە بىزنىڭ ئىدارىدە بۇ يىل يازلىق تەتىل مەزگىلىدە «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» (student intern) بولۇپ ئىشلىگەن ئوقۇغۇچىلار ئىچىدىكى ئىلغار شەخسلەر ئۆزلىرىنىڭ ئىلمىي تەتقىقات نەتىجىلىرىنى بىر «تام گېزىتى» (poster) شەكلىدە كۆرگەزمە قىلدى. ھەمدە ئىدارىمىزدىكى خادىملار مەزكۇر كۆرگەزمىنى كۆرۈپ چىقىپ، ئۆزلىرىگە بىرەر ئوقۇغۇچى ياراپ قالسا، ئۇنىڭ بىلەن ئايرىم سۆھبەت ئۆتكۈزۈپ، شۇ ئارقىلىق ئۇنى رەسمىي خىزمەتكە ئېلىش رەسمىيەتلىرىنى بېجىرىشكە چاقىرىلدى. بىزنىڭ ئىدارىدىمۇ كەم بىرىپ، كىمنى ئىشقا ئالىمەن، دىسە بولۇۋەرمەيدۇ. ئەمما، ئىدارىدىكى بىر خادىم ئۆزىمىزگە ناھايىتى لازىم بولۇۋاتقان ماھارەتلىرى بار بىر ئوقۇغۇچىنى بايقاپ قالسا، ئىدارىدىكى مۇناسىۋەتلىك ئورۇنغا ئۇ ئوقۇغۇچىنى خىزمەتكە ئېلىش ئىلتىماسىنى سۇنسا بولۇۋېرىدۇ. ھەمدە ھەممە ئىشلار شەرتكە چۈشسە، ئىدارىدىكىلەر ئۇ ئوقۇغۇچىنى رەسمىي ئىشقا ئالىدۇ. بىزنىڭ ئىدارىنىڭ مانا مۇشۇنداق «ياش قانلارنى سەپلەش پروگراممىسى»، ھەمدە ئىلمىي تەتقىقاتتا باشقا ئالىي مەكتەپلەر بىلەن ھەمكارلىشىش پروگراممىسىمۇ بار بولۇپ، بەزىدە باشقا مەكتەپلەردە دوكتورلۇقتا ئوقۇۋاتقان ئوقۇغۇچىلار بىزنىڭ ئىدارىگە كېلىپ، بىر مەزگىل ئىلمىي تەتقىقات بىلەن شۇغۇللىنىپ كېتىدۇ.

مەن چۈشلۈك دەم ئېلىشتا ئاشۇ كۆرگەزمە بولۇۋاتقان يەرگە بارسام، بىزنىڭ ئىدارىنىڭ 1-قول باشلىقى، ج پ ل نىڭ دىرېكتورى دوكتور چارلىس ئېلاچى (Charles Elachi) مۇ ئاشۇ كۆرگەزمىدە ئوقۇغۇچىلار بىلەن پاراڭلىشىپ يۈرۈۋېتىپتۇ. دوكتور ئەلاچى ئەسلىدە لىۋان (Lebanon) لىق بولۇپ، 1971-يىلى كالىفورنىيە تېخنولوگىيە ئىنستىتۇتىدا دوكتورلۇق ئۇنۋانىغا ئېرىشكەن. ئوقۇش پۈتتۈرۈشتىن بىر يىل بۇرۇن ج پ ل گە خىزمەتكە كىرگەن [1]. ئۇ 2001-يىلى ج پ ل غا دىرېكتور بولغان بولۇپ، ئۇ ھازىر كالىفورنىيە تېخنولوگىيە ئىنستىتۇتىغا مۇئاۋىن رەئىس بولۇش ۋەزىپىسىنىمۇ ئۆتەۋاتىدۇ. ئامېرىكا مانا مۇشۇنداق بىر «پۇرسەتلەر ماكانى» (Land of Opportunities). قابىلىيەتلىك كىشىلەر ئۆز كەسپىدە قانچىلىك يۇقىرىغىچە ئۆرلەيمەن، دىسە، كۆپىنچە ۋاقىتلاردا شۇنىڭغا چۈشلۇق پۇرسەت چىقىدۇ. مەنمۇ ئامېرىكىغا 30 ياشقا كىرگەندە كېلىپ، ماگىستىرلىق ئوقۇشنى ئوقۇش بىلەن ئىش باشلىغان ئىدىم. ھازىر ئامېرىكىغا كەلگىنىمگە 27 يىل، ج پ ل دە ئىشلەۋاتقىنىمغا 11 يىل بولدى [2].

1ـ رەسىم: ناسا مەركىزى ج پ ل نىڭ دىرېكتورى (1ـ قول باشلىقى) دوكتۇر چارلېس ئېلاچى.

2ـ رەسىم: دوكتۇر ئېلاچى بىزنىڭ ئىدارىدىكى «ئوقۇغۇچىلار ئىلمىي ـ تەتقىقات كۆرگەزمىسى» پائالىيىتىدە. بۇ رەسىم 2015ـ يىلى 4ـ ئاۋغۇست كۈنى تارتىلغان.

بىزنىڭ ئىدارىدە جەمئىي 5000 دەك خىزمەتچى خادىملار بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئىچىدە 1700 دەك ئادەمنىڭ (يەنى 3 دەن بىر خادىملارنىڭ) دوكتورلۇق ئۇنۋانى، 1700 دەك ئادەمنىڭ ماگىستىرلىق ئۇنۋانى، قالغان ئادەملەرنىڭ بولسا باكالاۋۇرلۇق ياكى ئۇنىڭدىن باشقا ئۇنۋانلىرى بار. بىزنىڭ ئىدارە بۇ يىل 700 نەپەر ئەتراپىدا «ئوقۇغۇچى خىزمەتچىلەر» قوبۇل قىلىپتۇ. شۇ سەۋەبتىن ئىدارىدىكى ماشىنا قويىدىغان ئورۇنلار سەل يېتىشمەي قېلىپ، ھەمدە ئاشخانىلار سەل قىستا ـ قىستاڭ بولۇپ كېتىپ، ئىدارىمىز يازلىق تەتىل جەريانىدا ئۆز ئىختىيارلىقىمىز بىلەن بىر ھەپتىدە 2 كۈن ئۆيدە ئىشلەش تۈزۈمىنى يولغا قويىدى. ئۇ ئىشقا مەنمۇ تىزىملاتقان بولۇپ، مەنمۇ 8ـ ئاينىڭ ئاخىرىغىچە ھەر ھەپتىسى 2 كۈن ئۆيدە ئىشلەيدىغان بولۇپ، ھازىر شۇنداق قىلىۋاتىمەن.

يۇقىرىدىكى ئەھۋالدىن ئامېرىكىنىڭ «ئوقۇغۇچى خىزمەتچىلەر» دېگەن ئىشقا نەقەدەر ئەھمىيەت بېرىدىغانلىقىنى ھېس قىلىۋالغىلى بولىدۇ. ئامېرىكىدا ئوتتۇرا مەكتەپ ۋە ئالىي مەكتەپلەرنىڭ يازلىق تەتىل ۋاقتى ناھايىتى ئۇزۇن بولۇپ، كەم دېگەندىمۇ 2 ئايلىق يازلىق تەتىل ۋاقتى بار. شۇنىڭغا توغرىلاپ مەكتەپ، ھۆكۈمەت ئورۇنلىرى، ئىدارە ۋە چوڭ كارخانىلارنىڭ كۆپىنچىسى تولۇق ئوتتۇرا ۋە ئالىي مەكتەپ

ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ يازلىق تەتىل ۋاقتىدىن پايدىلىنىپ ئىشلىۋېلىشى ئۈچۈن، «ئوقۇغۇچى خىزمەتچىلەر» خىزمەت ئورۇنلىرىنى تەسىس قىلىدۇ. يازلىق تەتىلدىن بۇرۇن ئوقۇغۇچىلار ئاشۇنداق خىزمەتلەرنى ئىزدەپ، تەتىل بۆلۈشى بىلەنلا ئىشقا چۈشۈپ كېتىدۇ. مېنىڭ بىر ئۇيغۇر دوستۇمنىڭ ئالىي مەكتەپ 2-يىللىقىدا ئوقۇۋاتقان بىر ئوغلى بىر ئاينىڭ ئالدىدا بىر چوڭ شىركەتتىن سائەتتىگە 40 دوللاردىن مائاش بېرىدىغان «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» ئىش ئورنى تاپتى. ئۇنىڭ كەسپى كومپيۇتېر ئىنژېنېرلىقى ئىدى.

مېنىڭ ئوغلۇم دىلشات تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان مەزگىلدىكى بىر يىلدا بىر خېرىدارلارنىڭ تەلىپى بويىچە ئالاھىدە تېپتىكى كومپيۇتېرلارنى قۇراشتۇرۇپ ساتىدىغان، كومپيۇتېر رېمونت قىلىدىغان، ۋە كومپيۇتېر قاتتىق دېتاللىرىنى ساتىدىغان بىر شىركەتتە ئىشلىدى. ئۇنىڭ ئۇ چاغدىكى پىلانى ئالىي مەكتەپنى «كومپيۇتېر ئىنژېنېرلىقى» كەسپىدە ئوقۇش ئىدى. يەنە بىر يىلى بىز تۇرۇۋاتقان شەھەرنىڭ شەھەر باشلىقى ئىشخانىسىدا ئىشلىدى. شۇ چاغدا ئۇ بىر ئىنژېنېر بولغانغا قارىغاندا، شەھەر باشلىقىغا ئوخشاش بىر مەمۇرى كادىر بولسا ئۇنىڭ مائاشى كۆپ يۇقىرى بولىدىغانلىقىنى بىلىۋالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆزىنىڭ بۇرۇنقى قىزىقىشى بويىچە دەسلەپىدە كالىفورنىيە ئۇنىۋېرستېتى بېركېلېي شۆبىسى (UC Berkeley) نىڭ «كومپيۇتېر ئىنژېنېرلىقى» كەسپىگە ئوقۇشقا كىرگەن بولسىمۇ، بىر يىلدىن كېيىن «ئىگىلىك باشقۇرۇش» كەسپىگە يۆتكىلىپ كەتتى. ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن، شىركەت سېتىۋېلىپ، ئۇنى قايتىدىن بازارغا سېلىش، شىركەتلەرنى قوشۇۋېتىش، بىر شىركەتنى ئىككىگە ئايرىۋېتىش، شىركەت پايچېكىنى بازارغا چىقىرىش، ۋە شىركەتلەرگە مەبلەغ سېلىش قاتارلىق ئىشلارنى قىلىدىغان بانكىلاردا خىزمەت قىلىپ كېلىۋاتىدۇ.

3-رەسىم: ئوغلۇم دىلشاتنىڭ كالىفورنىيەنىڭ «مەنلو پارك» شەھىرىدىكى «مورگان ستانلېي» (Morgan Stanley) بانكىسىدا ئىشلەۋاتقان ۋاقتىدىكى بىر كۆرۈنىش. بۇ شەھەر سان فرانشىسكو شەھىرىگە يېقىن بولۇپ، مورگان ستانلېي بانكىسى دۇنيادىكى ئەڭ چوڭ بانكىلارنىڭ بىرى. بۇ رەسىم 2011-10-8-كۈنى تارتىلغان.

مېنىڭ قىزىم دىلنارە ئالىي مەكتەپنىڭ 3-يىللىقىغا چىقىدىغان يازلىق تەتىلدە بىزنىڭ ئىدارىگە «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» بولۇپ كىرگەن بولۇپ، شۇنىڭدىن كېيىنكى دەسلەپكى 2 يىل ئىچىدە ئۇ بىر تەرەپتىن ئوقۇشىنى داۋاملاشتۇرۇپ، يەنە بىر تەرەپتىن بىزنىڭ ئىدارىدە يېرىم كۈندىن ئىشلىدى. ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن ئىدارىمىزگە رەسمىي خىزمەتچى بولۇپ كىردى. ئۇنىڭ ئوقۇغان كەسپى «ئىقتىساد» بولۇپ، بىزنىڭ ئىدارىدە مالىيە ۋە ئىدارىمىزدىكى چوڭ تۈرلەرگە لازىملىق نەرسىلەرنى سېتىۋېلىش ئىشلىرى بىلەن شۇغۇللاندى.

ئەمما، بىزنىڭ ئىدارىدە جەمئىي 4 يىل ئىشلىگەندىن كېيىن، ئۇ يەردىن زېرىكىپ، خىزمىتىگە ئىستېپا بېرىپ، باشقا شىركەتكە ئالمىشىپ كەتتى. گەرچە مەن بىزنىڭ ئىدارىدىكى ئەڭ جىددىي ئىشلەيدىغان ئورۇندا خىزمەت قىلىدىغان بولساممۇ، دىلنارە تەۋە بولغان ئورۇننىڭ خىزمىتى ئانچە جىددىي ئەمەس بولۇپ، ئۇنداق ئاستا ئىشلەيدىغان خىزمەت ئورنىنى دىلنارە ئاخىرىغا كەلگەندە ياقتۇرماي قالدى.

4 ـ رەسىم: قىزىم دىلنارە ۋە مەن 2006 ـ يىلى فىزىكا نوبېل مۇكاپاتىغا ئېرىشكەن ئالىم، ناسانىڭ «گوددارد ئالەمگە ئۇچۇش مەركىزى» (Goddard Space Flight Center) دىكى دوكتۇر جون ماسېر (John Mather) ئەپەندىم بىلەن بىرگە. بۇ رەسىم 2007 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ 24 ـ كۈنى، جوھن ماتھەر ئەپەندىم ج پ ل گە «چوڭ پارتلاشتىن نوبېل مۇكاپاتىغىچە» دېگەن ماۋزۇدا بىر ئىلمىي دوكلات بېرىشكە كەلگەندە تارتىلغان بولۇپ، ئۇ چاغدا دىلنارە ج پ ل نىڭ بىر رەسمىي خادىمى ئىدى.

ئامېرىكىدىن باشقا دۆلەتلەردىكى تولۇق ئوتتۇرا ۋە ئالىي مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان چەت ئەللىك ئوقۇغۇچىلار ئامېرىكىغا كېلىپ «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» بولالمايدۇ. ئەمما، مېنىڭ بىلىشىمچە، ئامېرىكىدا ئوقۇۋاتقان چەت ئەللىك ئوقۇغۇچىلار ئامېرىكىلىق ئوقۇغۇچىلار بىلەن ئوخشاش ھالدا «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» بولالايدۇ.

مەن ھازىرغىچە «نەتىجىلىك ئۇيغۇرلار» دېگەن تېما ئاستىدا تونۇشتۇرغان، ئامېرىكىدا ماگىستىرلىق ياكى دوكتۇرلۇق ئۇنۋانلىرىغا ئېرىشىپ، ئاندىن ئامېرىكىدا ئىشلەشكە باشلىغان ئىنى ـ سىڭىللارنىڭ خېلى كۆپ قىسمىمۇ دەسلەپىدە «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» بولۇپ ئىش باشلىغان. ئۇلارنىڭ تىپىك مىسالى سۇپىتىدە ھازىر فېيىسبۇئوكتا ئىشلەۋاتقان دىلرەبا ئىبراھىم سىڭلىمىز بىلەن ھازىر گۇگۇلدا ئىشلەۋاتقان بەرنا ئىبراھىم سىڭلىمىزنى تىلغا ئېلىش مۇمكىن.

دېمەك، ئامېرىكىدىكى «ئوقۇغۇچى خىزمەتچىلەر» ئىش ئورنى ئامېرىكا ئىقتىسادىدا ئىنتايىن مۇھىم رول ئوينايدىغان بولۇپ، ئۇ ياش ئۆسمۈرلەرنىڭ كېيىن قايسى كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىپ ياشىشىدىمۇ ئىنتايىن مۇھىم رول ئوينايدۇ. شۇنداق بولغاچقا «ئوقۇغۇچى خىزمەتچىلەر» ئۈچۈن ئىش ئورنى بەرپا قىلىش ۋە ئۇلارنى

ماگدۇرۇش پۈتۈن ئامېرىكا جەمئىيىتىگە كەڭ دائىرىدە تارقالغان بولۇپ، ئۇ ھازىر بىر مۇنتىزىم تۈزۈمگە ئوخشاش بىر نەرسىگە ئايلانغان.

يۇقىرىدىكى مەزمۇندىن بىز ئوقۇغۇچى خىزمەتچى ئىشىنىڭ ئوقۇغۇچىلارغا ۋە خىزمەتكە ئادەم ئالىدىغان ئورۇنلارغا قانداق پايدىلىرى بارلىقىنى بىر ئاز بىلىۋالالايمىز. شۇنداق بولسىمۇ تۆۋەندە مەن بۇ ئىشنىڭ ئوقۇغۇچىلار ۋە شىركەتلەرگە بولغان پايدىسىنى قىسقىچە خۇلاسىلەپ ئۆتىمەن [3].

1.«ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» بولۇشنىڭ ئۆزىگە بولغان پايدىلىرى

- ئۆزىگە ماس كېلىدىغان كەسىپنى بايقىۋېلىش. سىز بۇرۇن ئارزۇ ياكى غايە قىلغان كەسىپ سىز ئەمەلىيەتتە قىزىقىدىغان ياكى ياخشى قىلالايدىغان كەسىپ بولۇشى ناتايىن.

- مۇناسىۋەت تورلىرىنى بەرپا قىلىش. ئامېرىكا ئۆزىنىڭ ھەممە پۇقرالىرىغا ئوخشاش مۇئامىلە قىلىش ياكى ئادىل مۇئامىلە قىلىشتا دۇنيانىڭ ئەڭ ئالدىدا تۇرسىمۇ، خىزمەت تېپىش ۋە خىزمەت ئورنىنى ئۆستۈرۈش جەھەتتە كىشىلىك مۇناسىۋەت جانغا ئەس قېتىپ قالىدىغان ئىشلارمۇ بار. بەزى شىركەتلەر ئۆز خادىملىرىدىن شىركەتكە يېڭى خىزمەتچى تونۇشتۇرۇشنى تەلەپ قىلىدۇ. ئاشۇنداق ۋاقىتلاردا تونۇشى بار بولۇشنىڭ خېلى پايدىسى بار.

- ئۆزى ئۈچۈن ئۇستاز تېپىش. سىز بىر ئورۇندا «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» بولۇپ ئىشلەپ، باشلىقىڭىز ياكى بىرەر تېخنىكىلىق لىدېر (باشلىق ياكى يېتەكچى) بىلەن ئوبدان چىقىشىپ قالسىڭىز، سىز ئاشۇ شىركەت ياكى ئىدارىگە رەسمىي خىزمەتچى بولۇپ كىرگەندىن كېيىن، ھېلىقى ئادەم سىزگە ئۇزۇن مۇددەتكىچە بىر ئۇستاز بولۇش رولىنى ئۆتەپ بېرىدۇ.

- بەزى ئالىي مەكتەپلەر ئوقۇغۇچىلار «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» بولۇپ قىلغان ئىشلارغا ئۆتۈلگەن دەرس ئورنىدا مۇئامىلە قىلىپ، ئاشۇنداق ئىشلارغا ئوقۇش نومۇرى بېرىدۇ. بۇنداق نومۇر ئوقۇش پۈتتۈرۈش ئۈچۈن تەلەپ قىلىنغان ئومۇمىي ئوقۇش نومۇرىنىڭ بىر قىسمى ھېسابلىنىدۇ.

- شىركەت ياكى ئىدارىنىڭ «خىزمەت مەدەنىيىتى، شىركەت مەدەنىيىتى» بىلەن تونۇشۇپ چىقىش. ھەر بىر شىركەت ياكى ھەر بىر ئىدارىنىڭ ئۆز ئالدىغا مەلۇم بىر خىل «شىركەت مەدەنىيىتى» بار بولىدۇ. ئەگەر سىز ئاشۇ شىركەتتە ئىشلەپ باقمايدىكەنسىز، ئۇ مەدەنىيەتنىڭ قانداق مەدەنىيەت ئىكەنلىكىنى ئاساسىي جەھەتتىن مەڭگۈ بىلەلمەيمىز. سىز خىزمەتكە كىرمەكچى بولغان بىر ئورۇننىڭ شىركەت مەدەنىيىتىنى ئالدىن بىلىۋېلىش سىزنىڭ ئاشۇ خىزمەت ئورنىغا بېرىش-بارماسلىقنى قارار قىلىشىڭىزدا ئىنتايىن مۇھىم رول ئوينايدۇ.

- يېڭى ماھارەت ئىگىلەش. مېنىڭچە بۇ نۇقتىنى چۈشەندۈرۈپ ئولتۇرۇشنىڭ ھاجىتى يوق.

- ئۆزى كىرمەكچى بولغان كەسىپنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالى بىلەن تونۇشۇپ چىقىش. مەكتەپ بىلەن جەمئىيەت، مەكتەپ بىلەن ئىدارە-شىركەتلەر بىر-بىرىگە بەك ئوخشاپ كەتمەيدۇ. سىز ئوقۇغۇچى خىزمەتچى بولۇش ئارقىلىق ھەقىقىي دۇنيانىڭ قانداق بولىدىغانلىقى ھەققىدە بىر قىسىم مۇھىم چۈشەنچىلەرگە ئىگە بولالايسىز.

- سىز كىرمەكچى بولغان كەسىپكە يەنە قانداق دەرسلەر ياكى قانداق بىلىملەر لازىم بولىدىغانلىقىنى ئالدىن بايقاپ، ئوقۇش پۈتتۈرۈشتىن بۇرۇن ئاشۇ دەرسلەرنى تولۇقلاپ ئوقۇۋېلىش. بۇ نۇقتىنى چۈشەندۈرۈشنىڭمۇ ھېچ بىر ھاجىتى يوق.

2. «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» ئىشلىشنىڭ شىركەتكە بولىدىغان پايدىلىرى

ئامېرىكىدا سىز بىر يېڭى ئورۇنغا خىزمەتكە كىرمەكچى بولغاندا، ئالدى بىلەن سىز ئۇلارغا بىر پارچە «قىزىقىش خېتى» (كوۋەر لەتتەر) بىلەن ئۆزىڭىزنىڭ قىسقىچە خىزمەت تارىخى (رەسۇمە) نى ماڭدۇرۇپ بېرىسىز. شىركەت كىملەرنى تەكلىپ قىلىپ، كىملەر بىلەن مەخسۇس ۋە ئايرىم سۆھبەت ئۆتكۈزۈشنى ئاشۇ ئىككى پارچە هۆججەتكە ئاساسەن قارار قىلىدۇ. ئۇ ئىككى پارچە هۆججەتلەر ناهايىتى مۇھىم بولغاچقا، ئامېرىكىدا مەخسۇس ئاشۇنداق هۆججەتلەرنى تەييارلاپ بېرىدىغان، ھەمدە ئىشقا ئالىدىغان شىركەت ئۆزى بىلەن ئايرىم سۆھبەت ئۆتكۈزگەندە، ئىشنى قانداق ئېلىپ بېرىشنى ئۆگىتىدىغان شىركەتلەر بار. بىر قىسىم مەكتەپلەرنىڭمۇ مۇشۇ جەھەتتە بەلگىلىك مۇلازىمىتى بار.

سىز بىر ئادەمنى ئىشقا ئېلىشتا ئاشۇ 2 پارچە هۆججەتكە ئاساسلىنىشقا قارىغاندا، سىز ئىشقا ئالماقچى بولغان ئادەمنى شىركىتىڭىزدە بىر-ئىككى ئاي ئىشلىتىپ كۆرۈپ باقسىڭىز، ئۇنىڭ ئۈنۈمى ۋە پايدىسى تېخىمۇ ياخشى بولىدۇ. «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» لىك پائالىيىتى ئەنە شۇنداق بىر بوشلۇقنى تولدۇرىدۇ. يەنى، كۆپلىگەن چوڭ شىركەتلەر ئۆزىگە يېڭى خادىملارنى تاللاپ ئېلىشتا، ئالدى بىلەن ئۆزىدە «ئوقۇغۇچى خىزمەتچى» بولۇپ ئىشلەپ باققان ئوقۇغۇچىلارنى ئويلىشىدۇ. شىركەتلەرنىڭ «ئوقۇغۇچى خىزمەتچىلەر» خىزمەت ئورۇنلىرىنى بەرپا قىلىپ، ئۇنىڭغا ھەر يىلى مەلۇم ساندىكى ئوقۇغۇچىلارنى قوبۇل قىلىپ ئىشلىتىشىدىكى بىر مۇھىم سەۋەبمۇ ئەنە شۇ. يەنى، ئۇلار بىر قىسىم ئوقۇغۇچىلارنى يازدا بىر-ئىككى ئاي ئىشلىتىش جەريانىنى كەلگۈسىدىكى خىزمەتچىلىككە شەرتى توشىدىغانلارنى بايقاش جەريانى قىلىۋالىدۇ.

ئامېرىكىدىكى كۆپلىگەن ئىدارە-شىركەتلەر يېڭى خادىم قوبۇل قىلىشتا ئۇلارنىڭ ئۇنۋانلىرى بىلەن ئۇلارنىڭ ئەمەلىي خىزمەت تەجرىبىسىگە ئوخشاش دەرىجىدە ئەھمىيەت بېرىدۇ. مائاش بەلگىلەشتە، بەزى كەسىپلەر ئۇنۋانغا قارىغاندا خىزمەت تەجرىبىسىنى مۇھىمراق ئورۇنغا قويىدۇ. مەسىلەن، مەن بىلىدىغان 30 - 40 ياشلار ئارىلىقىدىكى، پەقەت باكلاۋۇر ئۇنۋانىلا بار بىر ئۇكىمىز بار. ئۇ كومپيۇتېر يۇمشاق دېتالى كەسپى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان بولۇپ، ئۇنىڭ هازىرقى يىللىق مائاشى 120 مىڭ دوللاردىن ئاشىدۇ. جۇڭگودا ئالغان باكلاۋۇرلۇق ئۇنۋانى بىلەن ئەنە شۇنداق مائاش ئېلىپ ئىشلەيدىغانلارمۇ بار.

روشەنكى، شىركەتلەر «خىزمەت تەجرىبىسى بار» كىشىلەرنى خىزمەتكە ئېلىشقا قارىغاندا، «ئۆز شىركىتىدىكى خىزمەتلەردە تەجرىبىسى بار» كىشىلەرنى خىزمەتكە ئېلىشنى تېخىمۇ ياخشى كۆرىدۇ. «ئوقۇغۇچى خىزمەتچىلەر» ئەنە شۇنداق شەرتلەرنىمۇ هازىرلىغانلار ھېسابلىنىدۇ.

شىركەتلەرنىڭ «ئوقۇغۇچى خىزمەتچىلەر» پۇرسەتلىرىگە مۇۋاپىق ئادەم تېپىش، ئۇلارنى تاللاش، ۋە ئۇلارنى تەربىيىلەش ئىشلىرىنى ئېلىپ بېرىشى، ئۇلارنىڭ كەلگۈسىگە مەبلەغ سېلىش جەريانى بولۇپ، ئۇلار ئاشۇنداق تەييارلانغان خىزمەتچىلەرنى ئىشقا قوبۇل قىلىش ئارقىلىق، ئۆزلىرى سالغان مەبلەغ ئۈچۈن قىممەت يارىتىشقا تىرىشىدۇ.

3. ئاخىرقى سۆز

مەن ھەر قېتىم ئامېرىكىدىكى مۇشۇنداق «ئوقۇغۇچى خىزمەتچىلەر ئىش ئورنى» دېگەندەك ئىلغار نەرسىلەر ئۈستىدە ئويلانغاندا، مەن ئۇلارنى ۋەتەندىكىلەرگە تونۇشتۇرۇش-تونۇشتۇرماسلىق ھەققىدىمۇ كۆپ ئويلىنىمەن. ئۇنداق بولۇشتىكى سەۋەب، هازىر ۋەتەندىكى ئۇيغۇر ياشلىرى ئۈچۈن ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان كەسىپنى

تاللاش، ئۆزى ياخشى قىلالايدىغان كەسپنى تاللاش، ۋە ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان ئىدارە ياكى شىركەتنى تاللاش دېگەندەك «ئالىي دەرىجىلىك پۇرسەتلەر» ئاساسەن مەۋجۇت ئەمەس. كۆپلىگەن ياشلار مائاش بېرىدىغان بىر خىزمەتنى تېپىپ، ئاتا-ئانىسىنى ئۆزىنى بېقىش يولىدىكى ئىقتىسادىي مەسئۇلىيەتتىن ئازاد قىلىشنىڭ ئۆزىنىلا بىر چوڭ بەختلىك ئىش، دەپ ھېسابلايدۇ. مەن 1976-يىلى تولۇق ئوتتۇرىنى پۈتتۈرۈپ، يېزىغا «قايتا تەربىيە» ئېلىش ئۈچۈن بارغاندا، مەنمۇ ئاشۇنداق ھېسسىياتتا بولغان ئىدىم. شۇڭلاشقا مەن ۋەتەندىكى خىزمەت تېپىش يولىدا قىينىلىۋاتقان ئىنى-سىڭىللارنىڭ كۆڭلىنى ناھايىتى ئوبدان چۈشىنىمەن. ھەمدە ئۇلارنىڭ ئۆز ئىرادىسى بىلەن مۇناسىۋەتسىز بولغان تەقدىرى ئۈچۈن ئېچىنىمەن ۋە ئازابلىنىمەن. مەن يۇقىرىدا تونۇشتۇرغان ئىشلار ۋەتەندىكى ئۇيغۇر جەمئىيىتىگە ئەينەن ماس كېلىپ كەتمەسلىكى مۇمكىن. ئەمما شارائىتى بار بىر قىسىم ئۇيغۇر شىركەت-كارخانىلىرى يۇقىرىقىدەك ئىشلارنى يولغا قويۇش ھەققىدە بىر ئاز ئىزدىنىپ باقسا بولىدۇ، دەپ ئويلايمەن. ئاخىرقى ھېسابتا بىز باشقىلارنىڭ ئىلغار نەرسىلىرىنى ئۆزىمىز قوبۇل قىلىپ، ئۆزىمىزنىڭ ھالىدىن ئۆزىمىز خەۋەر ئېلىشىمىز كېرەك. چۈنكى، بۇ دۇنيانىڭ ئىشلىرى ئەنە شۇنداق يۈرۈشىدۇ.

مەن مەزكۇر ماقالىنىڭ ئاخىرىغا بىزنىڭ ئىدارىدە 2015-يىلى 4-ئاۋغۇست كۈنى ئۆتكۈزۈلگەن «ئوقۇغۇچىلار ئىلمىي-تەتقىقات كۆرگەزمىسى» پائالىيىتىنىڭ يەنە بىر قىسىم كۆرۈنۈشلىرىنى قوشۇپ قويدۇم.

پايدىلىنىش ماتېرىياللىرى:

[1] در. چارلەس ئەلاچى، دىرېكتور ئوف جپل
http://www.jpl.nasa.gov/about/bio_elachi.php

[2] چارلەس ئەلاچى
https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Elachi

[3] ۋھي ئارە ئىنتەرنشىپس سو ئىمپورتانت؟
/http://www.cnn.com/2010/LIVING/worklife/04/14/cb.why.internships.important

ئوقۇغۇچى، كەسىپ، مەكتەپ، شىركەت ۋە خىزمەت ھەققىدىكى بۇرۇنقى ماقالىلىرىمنىڭ تىزىملىكى

تۆۋەندىكى ماقالىلەر باغداش، مىسرانىم، ئىزدىنىش، بوزقىر ۋە « http://www.menzil.biz» تور بەتلىرىدە بار، دەپ ئويلايمەن. ئەگەر سىز ئۇلارغا قىزىقسىڭىز، ھەمدە ئۇلارنى تاپالماي قالسىڭىز، ماڭا « bilim.humar@yahoo.com » ئارقىلىق ئېلخەت يازسىڭىز، مەن ئۇلارنى سىزگە ئەۋەتىپ بېرىمەن (ئەڭ ئاستىدىكى ماقالە ئەڭ دەسلەپتە، ئەڭ ئۈستىدىكى ماقالە ئەڭ ئاخىردا يېزىلغان).

18. ئامېرىكىدىكى يېڭى ئىگىلىك پىلانى مۇسابىقىسى
17. بىر ئامېرىكا ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى كەشپىيات مەركىزى - - «ئويلاش ساندۇقى»
16. ناسانىڭ يېڭى كەشپىيات مۇسابىقىسى ھەققىدىكى ئۇقتۇرۇشى
15. ناسا دىكى «ئىلىم-پەن مۇسابىقىسى»
14. ناسادىكى «بالىنى ئىشقا ئاپىرىش كۈنى» پائالىيىتى

13. ئامېرىكىدىكى ئوتتۇرا مەكتەپلەرنىڭ «يېڭى كەشپىيات مۇسابىقىسى» پائالىيەتلىرى
12. ئۆيدىن ئايرىلىپ ئوقۇيدىغان ياشلارغا بىر قانچە تەۋسىيە
11. باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى خەلقئارا ئالەم پونكىتى بىلەن سۆزلەشتى
10. ئامېرىكا باشلانغۇچ مەكتەپلىرىنىڭ دەرسى ۋە ئوقۇتقۇچىلىرى
9. مەكتەپ تاپشۇرۇقلىرى قانچىلىك بولسا ئەڭ مۇۋاپىق؟
8. ئامېرىكا باشلانغۇچ مەكتەپلىرىدىكى «كەسىپ تاللاش» پائالىيىتى
7. مىكرو- باشقۇرۇش ۋە ئۇنىڭ زىيانلىرى
6. ئۆزىڭىزدىكى بارلىق تالانتلارنى بايقىۋېلىڭ
5. شىركەت سۇۋت ئانالىز ئۇسۇلى
4. شىركەتنى ئوڭۇشلۇق ماڭدۇرۇش ئىقتىدارى
3. شىركەت قۇرۇشقا قانداق ئىقتىدار كېرەك؟
2. مەكتەپ ھاياتىدىن مۇۋاپىق پايدىلىنىش توغرىسىدا قىسقىچە تەۋسىيە
1. ئۆمۈرلۈك كەسپىنى قانداق تاللاش كېرەك

بۇ ماقالىنى سىڭلىمىز دىلبەر خېمىت تەھرىرلىدى.

بۇ ماقالىنى ھېچكىمدىن سورىماي، مەنبەسىنى كۆرسەتكەن ئاساستا باشقا ھەر قانداق تورغا چىقارسىڭىز، ياكى ئېلكتابقا ئوخشاش باشقا ھەر قانداق شەكىلدە ئىشلەتسىڭىز ۋە تارقاتسىڭىز بولۇۋېرىدۇ. بۇ ماقالە بارلىق ئۇيغۇرلارغا مەنسۇپ.

NICHOLAS EDINGTON
Software Engineering
SECTION 394
Confluence
Language
Purpose
Mastery
Autonomy
Infiniboard
PEOPLE'S NEWS
Place
SWFF
SUNYWIDE FILM FESTIVAL

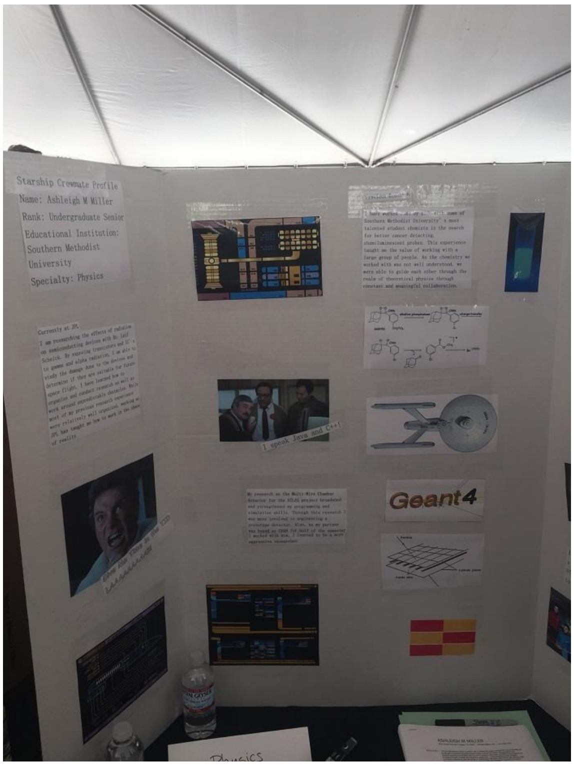
Starship Crewmate Profile
Name: Ashleigh M Miller
Rank: Undergraduate Senior
Educational Institution:
Southern Methodist
University
Specialty: Physics
Geant4

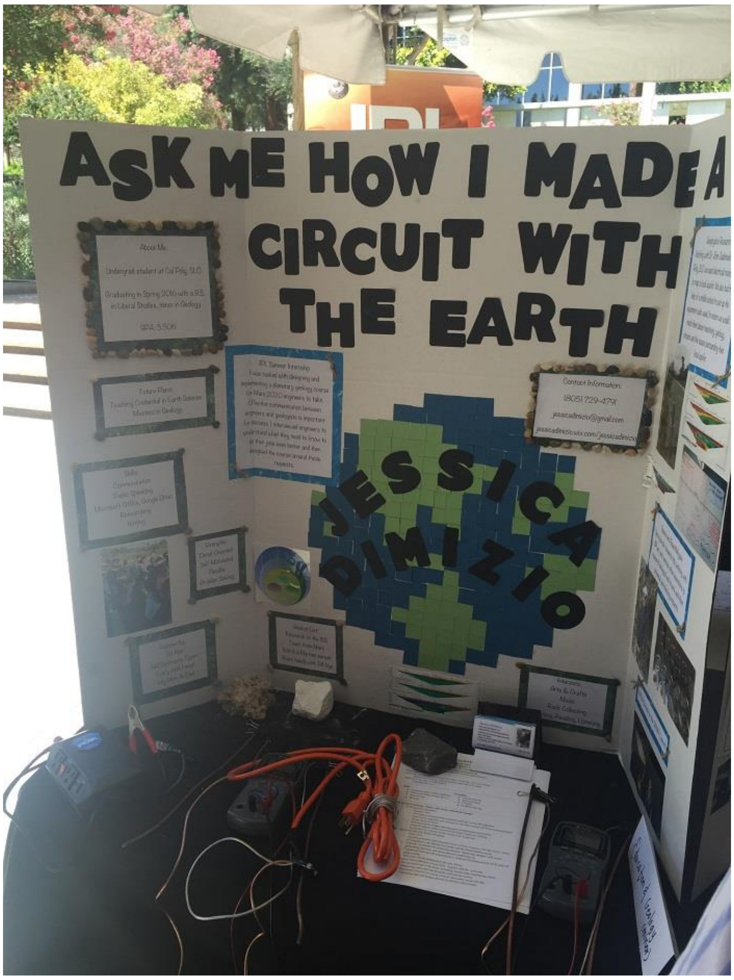
ASK ME HOW I MADE A CIRCUIT WITH THE EARTH
JESSICA DIMIZIO

INTERESTS
•Robotics
•Embedded Systems
•Software
•Firmware
•PCB Design
Caesar – Sumo-bot
Cartier – Maze-Mapping Robot
CHRISTINE HWANG
Cornell University
Major: Electrical & Computer Engineering
Minor: Computer Science
JPL PROJECTS
Prototype Software Radio Science Receiver
ADC Card Testing
OLR DDC Configuration
OTHER PROJECTS
CAN Boxes
Cornell SonicMEMS
PZT Testing
Amplifier Circuit Design
Verilog Code